

2018-051

Archeologienota Roksem Pastoriestraat

Programma van maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

20-7-2018

1. Gemotiveerd advies

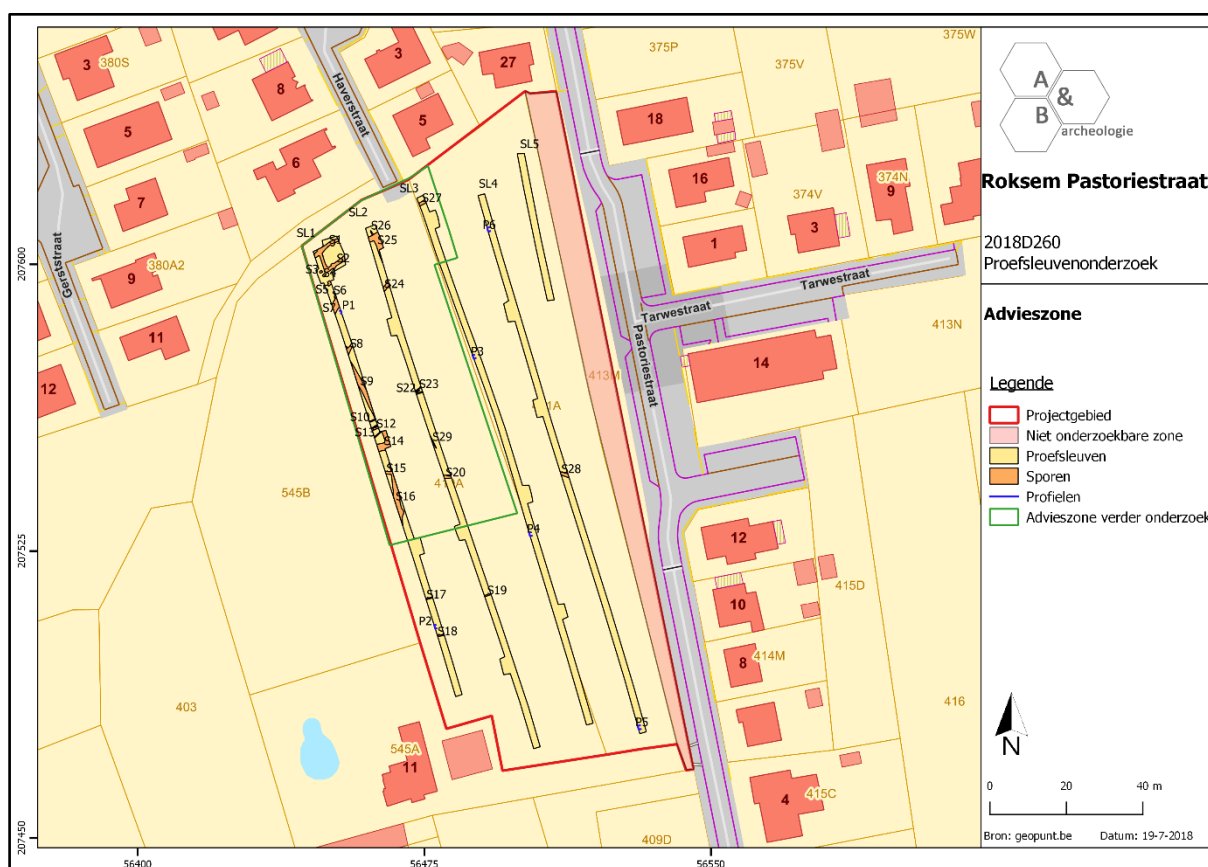
De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Roksem Pastoriestraat (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het archeologisch vooronderzoek, in de vorm van veldkartering/metaaldetectie, landschappelijke boringen en proefsleuven werd conform de Code van Goede praktijk uitgevoerd. De veldkartering/metaaldetectie leverde geen oudere vondsten op dan de postmiddeleeuwse periode. De landschappelijke boringen toonden een matig bewaarde bodem aan, waarbij geen sprake meer is van een goed bewaarde podzol.

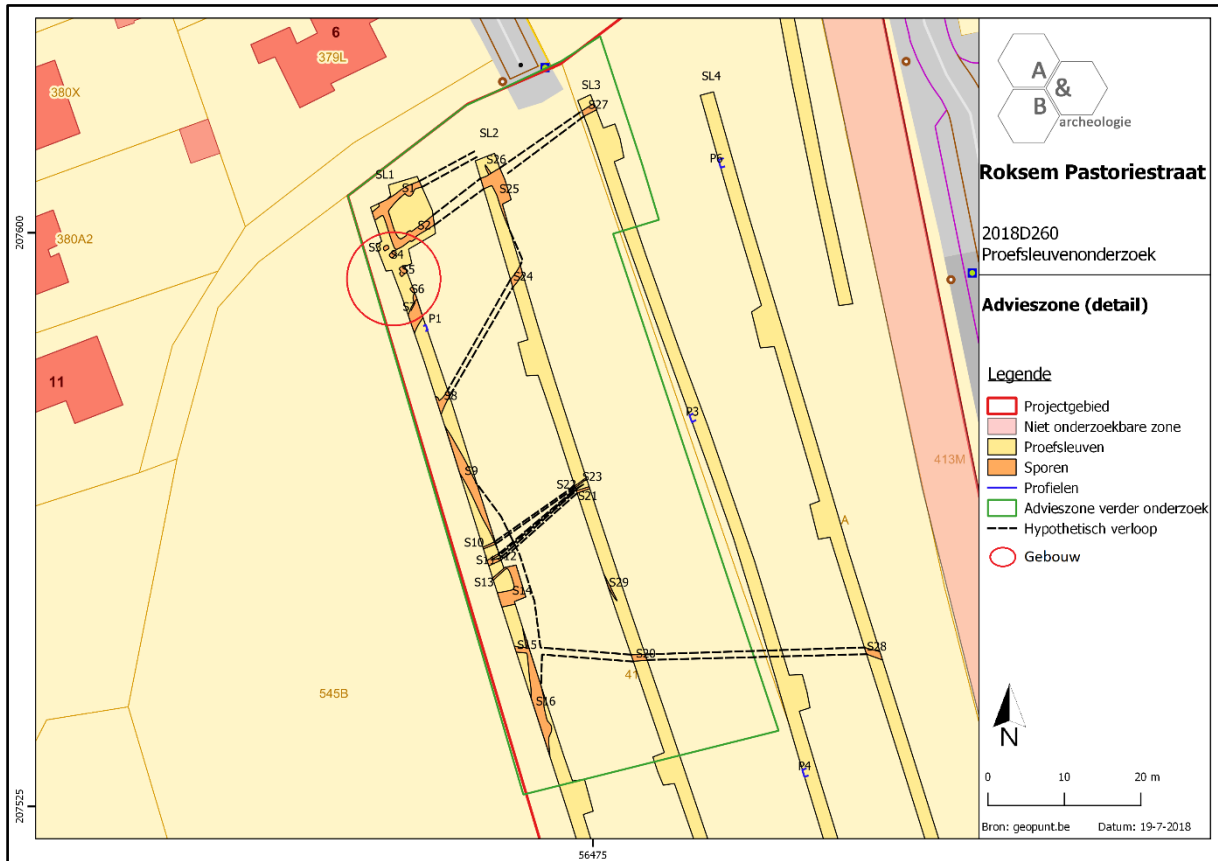
De advieszone voor verder proefsleuvenonderzoek was ca. 9800m² groot zoals aangegeven in de opgemaakte melding. Gezien in de smalle groenzone aan de oostelijke zijde nutsleidingen aanwezig zijn en enkele bomen behouden blijven, werd deze strook van ca. 850m² niet mee opgenomen in de advieszone voor het proefsleuvenonderzoek. Het terrein was ingenomen als akkerland. Van de onderzoekbare zone werd 1132m² (11,6%) onderzocht door middel van proefsleuven, en 135m² (1,4%) door middel van kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,5% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarsleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee met 13% ruim behaald. Het onderzoek kon een goed licht werpen op het archeologisch potentieel dat sporen opleverde van een volmiddeleeuwse site in het noordwesten van het plangebied en kan meer inzichten verschaffen in de rurale nederzettingsoccupatie in Groot-Oudenburg.

2. Afbakening van de opgravingszone

Gezien de aanwezigheid van bewoningssporen (paalkuilen) en erfindelingen (greppels/grachten) wordt een verder advies voor opgraving gegeven in het noordwestelijke deel van het plangebied, met een oppervlakte van ca. 3050m². Het vooronderzoek wijst duidelijk in de richting van een volmiddeleeuws woonerf met erfgrachten. Het verder onderzoek kan meer inzichten verschaffen in de fasering en indeling van het erf. In het zuiden en oosten van het plangebied werden geen noemenswaardige sporen aangetroffen. Deze zone wordt daarom niet mee opgenomen in het advies.



Figuur 1 Afbakening van de opgravingszone.



Figuur 2 Detailopname van de advieszone in het noordwesten van het plangebied.

3. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om de archeologische sporen te karteren en onderzoeken. Volgende niet limitatieve vraagstellingen dienen hierbij vooropgesteld te worden:

Bewoning

- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Is er sprake van een één- of meerfasig erf? Uit welke periode dateert het erf?
- Welke spoorcategorieën zijn aanwezig? En tot welke functie behoren deze (bewoning, begraving, artisanal, ...)? Welke structuren kunnen onderscheiden worden (gebouwen, waterputten, kuilen, ...)? En wat is hun onderlinge samenhang/inplanting? Hoe is het erf ingedeeld?
- Kunnen de grenzen van het woonerf vastgesteld worden of loopt deze verder door buiten het plangebied?
- Wat is de aard, functie en datering van de boogvormige gracht aan de westelijke zijde van het plangebied?
- Kunnen in de grachten meerfasige opvullingen onderscheiden worden? Zijn organische lenzen aanwezig die zich lenen tot natuurwetenschappelijk onderzoek?
- Kunnen sporen of vondsten van artisanale activiteiten onderscheiden worden?
- Uit wat bestaat de materiële cultuur en kan dit iets leren over het gebruik van de site en de bewoner(s)? Tot welke groep, type, baksel, ... behoort het aardewerk?
- Lenen vondsten zich tot een conservatie? Wat is hun meerwaarde?
- Kunnen bepaalde sporen verder natuurwetenschappelijk onderzocht worden? Wat is hun meerwaarde? Welke vormen van natuurwetenschappelijk onderzoek zijn van toepassing (¹⁴C-datering, macrobotanisch, pollen, dendrochronologie, houtsoortbepaling, anthracologie, petrografie, archeozoölogie, ...). Wat kan gezegd worden van het toenmalige landschap op basis van het natuurwetenschappelijk onderzoek? Kan de site op basis van ¹⁴C-datering scherper gedateerd worden of geeft het vondstmateriaal genoeg inzichten hieromtrent?
- Kan de site in een ruimer archeologisch kader geplaatst worden of betreft het een lokaal fenomeen? Kunnen de resultaten gekoppeld worden aan eerder uitgevoerd archeologisch onderzoek?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Gezien de geplande werken en de aanwezigheid van archeologische sporen is een *in situ* behoud niet mogelijk. Er dient bijgevolg een opgraving uitgevoerd te worden om de archeologische resten te onderzoeken.

Het onderzoeksgebied komt overeen met een zone van ca. 3050m² in het noordwesten van het plangebied (zie figuur 1 en 2). Het archeologisch vlak situeert zich op ca. 45 tot 65cm diepte onder het huidige maaiveldniveau.

Het archeologisch onderzoek dient conform de Code van Goede Praktijk uitgevoerd te worden. Sporen dienen geregistreerd en onderzocht te worden. Indien sporen zich lenen tot natuurwetenschappelijk onderzoek kunnen stalen genomen worden. De staalname en conservatie gebeurt volgens de bepalingen zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. De staalname en de selectie welke stalen verder onderzocht dienen te worden, gebeurt met het oog op het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Voorafgaand, tijdens en na het veldwerk overlegt de veldwerkleider met de betrokken natuurwetenschapper(s) en de conservator.

Indien een waterhoudende structuur (diepe gracht, waterput, ...) aangetroffen wordt, die tot in de grondwatertafel reikt, dient men te werken met een bronbemaling om de structuur in goede en veilige omstandigheden te onderzoeken. Hierbij kan een controleboring aanwijzingen geven van de maximale diepte van het spoor en de positie van de grondwatertafel. Op basis van de controleboring kan beslist worden of bronbemaling nodig is of niet. De kans op het aantreffen van één of meerdere waterputten is reëel gezien de aanwezigheid van een gebouwstructuur in het uiterste noordwesten.

Het archeologisch onderzoek kan gebeuren in twee of meerdere werkputten, gezien de oppervlakte van de opgravingszone en omwille van praktische redenen. De indeling van de werkputten is te bepalen door de erkende-archeoloog, wel dient hierbij rekening gehouden dat gebouwstructuren in één werkput moeten gevat en onderzocht worden. De grachten en greppels dienen zodanig onderzocht te worden dat een goed inzicht kan verkregen worden in de fasering ervan (coupes op knooppunten, aansluitingen, over/doorsnijdingen, uiteindes, onderbrekingen, ...). Ook kunnen andere bijgebouwen, poelen, spiekers, ... en dergelijke verwacht worden.

5. Criteria niet uitvoeren onderzoekshandelingen

Er zijn geen criteria. Het archeologisch onderzoek dient uitgevoerd te worden conform de Code van de Goede Praktijk.

6. Schatting tijdsduur (indicatief)

Het archeologisch veldonderzoek neemt voor een opgravingsploeg van 4 mensen ca. 9 dagen tijd in beslag gezien de oppervlakte en indeling in meerdere opgravingszones. Na afronding van het onderzoek kan de zone terug aangevuld worden. De verwerking en rapportering neemt ca. 25 mandagen in beslag. Deze tijd is nodig voor de opmaak van het rapport, opstellen van grondplannen, wassen/verpakken/inventariseren van vondstmateriaal, opmaak van lijsten, ... Indien meerdere waterputten of andere waterhoudende structuren aangetroffen worden kan de termijn van het veldwerk verruimen.

7. Kostenraming op basis van de geraamde tijdsduur (excl. BTW, indicatief)

- Veldwerk archeologische opgraving incl. kraanwerk (aanleg en dichten): 19 500 euro
- Verwerking, assessment, rapportage: 10 000 euro
- Natuurwetenschappelijk onderzoek en conservatie: maximaal 7 500 euro

- Onderzoek van omvangrijke sporen dieper dan de grondwatertafel (bv. waterputten): bronbemaling, onderzoek, kraanwerk, staalname, verwerking, ... voor 2500 euro tot 3000 euro per structuur

8. Gewenste competenties

- Het team moet bestaan uit minstens 4 personen, waarvan minstens 2 archeologen.
- De veldwerkleider heeft minstens 200 werkdagen ervaring met terreinonderzoek van landelijke sites, in het bijzonder sites uit de volmiddeleeuwse periode.

9. Bewaring archeologisch ensemble

Gedurende het onderzoek worden de vondsten door de erkende archeoloog als geheel bewaard in een veilige, droge en klimaatsgeschikte omgeving. Na afronding van het onderzoek wordt het archeologisch ensemble overgedragen aan de eigenaar.